

Konkurs za nagradu za istraživačku priču

Obrazac A – Prezentacija nominovane priče i novinara

Naslov istraživačke priče	Mehanizam – „Poslovna tajna“
Ime i prezime autora i koautora i datum rođenja	Mirko Bošković – 06.11.1986. Dušica Pavlovič – 20.10.1993.
Datum objavljivanja/emitovanja	07.03.2019; 14.03.2019; 21.03.2019.
Medij u kome je istraživačka priča objavljena	Televizija Crne Gore

1. Opišite vašu priču u 500 riječi ili kraće u odnosu na:

a. **Relevantnost** pitanja/teme/oblasti obrađene u istraživačkoj pričini namijenjeno publici u Crnoj Gori:

“Poslovna tajna” je priča o načinu na koji nadležni privilegovanim biznismenima dodjeljuju državnu pomoć mimo svih procedura i zakona i javnog interesa. To je priča o samovolji i neodgovornosti državnih funkcionera i organa.

U ovom serijalu Mehanizma je prikazano kako je nezakonito dodjeljen novac privilegovanim firmama, a bio je namijenjen poljoprivrednicima i razvoju siromašnog sjevera Crne Gore. Saradnja Crne Gore i Ujedinjenih arapskih emirata od početka je pod velom sumnje i tajne. Iako je ovaj projekat, nazvan ADMAS, bio predstavljen kao velika šansa za procvat crnogorske poljoprivrede, 50 miliona dolara namijenjenih razvoju poljoprivrede iskorišćeni su voljom ministra na način od kojeg su korist imali pojedinci, a ne cijelo društvo. Krediti sa državnom garancijom dodijeljeni su u netransparentnoj proceduri kompanijama koje nisu ispunjavale ni uslove iz javnog poziva. Zbog loših odluka vlasti državnom budžetu prijete šteta od skoro 12 miliona dolara na ime izdatih garancija, ali dugoročno šteta po cijelo crnogorsko društvo, sektor poljoprivrede i nerazvijeni Sjever Crne Gore, mnogo je veća.

b. Glavni **kvaliteti** priče:

Zahvaljujući objavljivanju serijala "Poslovna tajna" Specijalno državno tužilaštvo je bilo primorano da pokrene izviđaj kako bi se utvrdilo da li je u procesu dodjele kredita i trošenja sredstava bilo nezakonitih radnji.

Istraživanje Mehanizma bilo je otežano potpunom zatvorenosti institucija i glavnih aktera posla koji su na razne načine pokušali da zaustave objavljivanje priče. Bez obzira na to, posao sa Abu Dabi fondom koji se od javnosti u potpunosti krio, detaljno je razotkriven u serijalu "Poslovna tajna" i inicirao je druge medije i NVO u Crnoj Gori i da izvrše dodatni pritisak na institucije da se sazna puna istina o novcu svih građana. Nakon objavljivanja serijala činjenice iznijete u emisiji prenosili su gotovo svi crnogorski mediji, a o ovoj temi raspravljano je i na sjednicama skupštine.

Osim toga, niko nije doveo u pitanje istinitost priče. Niko nije demantovao niti jednu tvrdnju, činjenicu ili dokaz iznijet u serijalu.

c. **Originalni aspekti** priče:

U serijalu Poslovna tajna otkrili smo:

- da je kredite crnogorskim kompanijama dodjeljivalo Ministarstvo poljoprivrede na čijem je čelu tada bio Petar Ivanović, sadašnji poslanik i savjetnik predsjednika države, iako je to trebalo da radi Investiciono-razvojni fond. Ministarstvo poljoprivrede za potrebe ADMAS projekta otvorilo je račun u Prvoj banci i bavilo se bankarskom djelatnošću na način što je sa tog računa isplaćivan novac korisnicima kredita, a korisnici su na taj račun uplaćivali obaveze za kredit. Na taj način prekršeno je nekoliko zakona;
- 7 od 9 kompanija koje su dobile kredite, nisu ispunjavale uslov iz javnog poziva da dobiju kredit. Iznos kredita, naime bio je direktno uslovljen finansijskim stanjem u dijelu koji se tiče obrtnih sredstava. Obrtna sredstva predstavljaju zalihe, potraživanja i gotovinu na računu. Kako je navedeno u javnom pozivu iznos kredita treba da bude najviše 30% od trajnog obrtnog kapitala kompanije. To znači da je firma koja je htjela da aplicira za kredit od milion dolara morala da ima obrtna sredstva u vrijednosti od najmanje 3 miliona. Na taj način, Ministarstvo poljoprivrede prekršilo je sopstveni uslov za dodjelu kredita;
- da su krediti većinom odobravani bez adekvatne analize da li je investicija isplativa, što je i dovelo do situacija da neki projekti još nisu ni započeti;
- da nisu ispunjeni ciljevi ADMAS projekta, ni polovično obzirom da je dodijeljeno pola novca – zaposlenost u poljoprivredi nije porasla, spoljnotrgovinski deficit nije smanjen;
- 4 kredita prema informacijama koje smo mi prikupili, nisu realizovana;

- kontragarancije, odnosno kolaterali, koje su korisnici založili za kredite, nijesu adekvatno obezbjeđenje kredita - prije svega zbog činjenice što se radi o objektima ili opremi specifične namjene – za poljoprivrednu proizvodnju, kao i o zemljištu na sjeveru zemlje. To otvara najvažnije pitanje – šta bi država mogla da uradi sa pašnjacima, propalim fabrikama, hangarima, mljekarama, ukoliko vlasnici koji su dobili sredstva za razvoj tog biznisa ne uspiju da ih razrade? Državi će ostati te nepokretnosti i oprema, a Abu Dabi Fondu će iz budžeta morati da bude ispalaćen novac;
- na ovom primjeru pokazali smo i dokle ide samovolja institucija u tumačenju i primjeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama, kada su jednom dostupni podaci postali strogo čuvana tajna, iako je javni interes da građani, kao žiranti ovih kredita, saznaju sve o ovom poslu.

2. Predstavite novinara/ku i njegove/njene kvalitete: (maksimalno 500 riječi)

Mirko Bošković je autor istraživačke emisije Mehanizam. Bošković je zaposlen u javnom servisu RTCG na poziciji urednika istraživačke redakcije. Novinarstvom se bavi se od 2005 godine. Karijeru je započeo na omladinskom NVO radiju, a nakon toga njegov rad je vezan za televizijsku produkciju (TVCG, TV Vijesti, TV Atlas). Tokom novinarske karijere radio je u informativnom i dokumentarnom programu. Bošković je dobio brojna domaća, regionalna i internacionalna priznanja za istraživačko novinarstvo, ali i za priče iz oblasti ljudskih prava. Kao stipendista međunarodnih novinarskih organizacija pohađao je nekoliko obuka za istraživačko novinarstvo u organizaciji Insajdera, BIRN-a, EBU-u, GIJN (Global investigative journalism network) i program IVLP u organizaciji State department-a na temu istraživačkog novinarstva.

U martu 2015. počelo je emitovanje prvog serijala emisije Mehanizam pod naslovom „Obećana zemlja“ u kojem su detaljno prikazani brojni slučajevi rasprodaje državnog zemljišta na najeksluzivnijim lokacijama u Podgorici i na primorju. Ovaj serijal privukao je veliku pažnju javnosti i primorao državne organe da pokrenu istrage od kojih su neke rezultirale pravosnažnim osuđujućim presudama protiv najviših državnih i lokalnih zvaničnika.

Nakon toga, nastavak produkcije istraživačke emisije Mehanizam je zaustavljen voljom tadašnjeg menadžmenta RTCG, da bi sredinom 2016, emisija ponovo ušla u produkcijski plan RTCG i formirana je istraživačka redakcija RTCG, prva tog tipa u nekom javnom servisu u regionu, i to uz podršku Insajdera i delegacije EU.

Mirko Bošković rođen je 1986 godine u Podgorici, diplomirao je novinarstvo na FPN u Podgorici. Govori engleski i italijanski jezik.

Dušica Pavlović je istraživačka novinarka u javnom servisu. Prije formiranja istraživačke redakcije radila je kao novinarka u informativnom programu TVCG. Od tri serijala emisije Mehanizam, zajedno sa Boškovićem, radila je na dva - „Poreski (k)raj“, koji je dobio posebno priznanje od Udruženja evropskih javnih servisa – CIRCOM 2018 u kategoriji „Istraživačko

novinarstvo“ i nominovan je, takođe u kategoriji „Aktuelni događaji“, za nagradu Prix Europa 2018, kao jedan od 18 najboljih istraživačkih TV produkcija u Evropi. Drugi serijal na kojem je radila kao autor je upravo priča objavljena 2019 pod nazivom “Poslovna tajna”.

Dušica Pavlović pohađala je nekoliko obuka za istraživačko novinarstvo, među kojima je i obuka tima produkcije Insajder, a bila je i stipendista Balkanske stipendije za novinarsku izvrsnost 2018 (Balkan Fellowship For Journalistic Excellence – BFJE), sa pričom o slobodnom pristupu informacijama – prednostima i manama primjene zakona iz ove oblasti u Crnoj Gori i regionu. Slobodan pristup informacijama je takođe jedna od oblasti u njenom fokusu interesovanja, naročito nakon ograničenja zakona uvedenih u maju 2017. godine u Crnoj Gori. Analiza slobodnog pristupa informacijama, koju je uradila tokom ovog programa, objavljena je i u vodiču za slobodan pristup informacijama Globalne mreže istraživačkih novinara (GIJC), koji je radio Toby McIntosh, direktor GIJC istraživačkog centra. Zaučešće u BFJE program izabrana je sa 9 drugih novinara iz regiona, među više od 100 novinara koji su se prijavili za ovaj program.

3. Obavezni prilozi: Istraživačka priča i, ukoliko je neophodno, njen prevod. Molimo Vas da dostavite URL i da priložite PDF za štampu, MP3/Wave format za radio, tj. MPEG4/MPEG2/VMA za TV, prema uputstvima za predaju prijave.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLdttFRQzdT3DacmdeHi-mBYOaWzG-OHsu>

4. Dodatne informacije:

Za vrijeme trajanja konkursa, molimo Vas da ne šaljete dodatne materijale. Imajte na umu da je predviđena mogućnost da kontaktiramo kandidate/predlagače radi dodatnih informacija i/ili materijala, nakon zatvaranja konkursa, u fazi provjere priložene dokumentacije. U tom slučaju očekujemo da to obezbijedite odmah po našem zahtjevu.

Ovaj dokument je izrađen uz finansijsku pomoć Evropske unije. Odgovornost za sadržaj ovog dokumenta snosi Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS) i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Evropske unije.